

Telegraful Român.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipogr. arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegraful Român», str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Încă odată: lipsa de învățători.

«Și Brut e om de omenie,
Ei toți, toți sunt oameni de omenie!»
Shakespeare, Iuliu Cesar.

În Nr. 126 și 127 din «Gazeta Transilvaniei» autorul anonim din Nr. 112 al aceluiași ziar ne dă un răspuns sui generis la articolul nostru, publicat în «Telegraful Român» Nr. 58. Cu părere de rău trebuie să constatăm, că autorul nu știe că o discuție serioasă trebuie să aibă de bază adevărul și să poarte caracterul obiectivității pure.

Îndată, la început, după ce își aduce elogiul «binemeritate» stimabilei d-sale persoane importante, ne învinuiește, vărsându-și tot amarul asupra noastră, că am fi clevețit. Dar pe cine, pentru bunul Dumnezeu? Pe un voinic autor anonim care ar dori să «discute» o chestiune, dar pe care probabil uriașa sa personalitate îl face să nu-și dea numele în vileag, aducând astfel dovezi de un deosebit curaj moral? Nu vede ce nonsens este a afirma că tu, coșcoaga autor anonim, ești calomniat de niște oameni cinstiți cari iscălesc ce scriu?! Și pentru ce își ia drept scut profesori de ai Seminarului, trecuți la cele veșnice? Nici prin gând nu ne-a trecut de a scădea adevărata valoare a lui I. Popescu, pe noi nu ne supără meritele lui nici atunci, când sunt evidențiate de un autor fără nume. Noi nu suntem dintre aceia, cari nu se pot ridica decât scăzând pe alții... Unde este bunătatea, seninătatea și candoarea sufletească a autorului dela Gazeta, când așa de ușor aduce învinuirii neîntemeiate? Cu adevărat, dacă ar avea numai veninul nostru în fiocirelnicul său suflet, n'ar avea îndrăzneala de a supune fiecărui om intențiuni urâte, după sistemul atât de bine caracterizat prin proverbul german «Wie der Schelm ist, so denkt er!»

Pe șapte coloane din doi numeri consecutivi ai Gazetei se estinde «discuția» anonimului nostru, dar abia dintr-o singură coloană se desprinde o idee vrednică de discutat, lipsită și ea, de altfel, de farmecul noutății și al originalității; încolo un potop de cuvinte și aluzii răutăcioase la adresa noastră. Nici n'am fi răspuns; încercând însă autorul, cu citate din anuarele Seminarului nostru, să producă la cetitorii săi credința, că noi am fi certați cu adevărul, trebuie să-i dăm răspunsul cuvenit.

Cu ideea reformatoare ușor putem termina, și apoi vom examina învinuirile aduse nouă.

Cât despre «unificarea» pregătirii candidaților de preoți și învățători, anonimul pretinde dela elevii din secțiunea teologică să asculte în timpul studiilor lor teologice, a căror reducere în număr și extensiune nu-l mai preocupă de astădată, și «toate disciplinele de pedagogie teoretică și practică», pentru a se îndeplini hotărârea sinodală din 1912.

Dar totdeauna teologii au fost obligați a urma studiile și le urmează: psihologie, metodică și didactică, pedagogie și, din 1912/13 încoace, și istoria pedagogiei și învățământul practic. A mai pretinde dela ei și ascultarea altor studii din «toate disciplinele de pedagogie teoretică și practică» — gândul acesta să-l țese autorul pentru sine mai departe, (când îi va fi timpul mai puțin limitat), și va vedea la ce absurditate ajunge!

Cu privire la elevii din secțiunea pedagogică, anonimul propune reforma, în sensul căreia diploma de învățător să fie considerată de echivalentă cu bacalaureatul din școalele medii, «și astfel cei mai buni dintre ei vor fi îndemnați să studieze și teologia». Iată cum ajunge autorul anonim în contradicție cu sine însuși, îndatăce părăsește terenul personalității, atât de prielnic d-sale! Pricina discuției a fost lipsa de învățători, și acum vedem că, pentru a rămânea consecvent pe lângă unificare, pretinde ca tocmai cei mai buni dintre candidații de învățători să fie destinați pentru funcția preoțească. Propunerea aceasta, presupunând că ar fi acceptabilă în fond, este inoportună, fiindcă lipsa de învățători, atât de simțită și în vreme de pace, va deveni, după războiu, un adevărat desastru pentru școlile noastre, în urma multelor jertfe aduse pe câmpul de luptă. Serviciul militar și chiar și retribuția materială n'ar fi nici o piedecă, de sigur, pentru echivalarea diplomei de învățător cu bacalaureatul gimnazial. A fi preot însă nu însemnează a avea destoiniciei militare și nici a fi iscusit în încasarea de plăți mari.

De la un preot, pe lângă multe alte calități, se cere să cunoască și temeiurile credinței sale, învățăturile și spiritul creștin; și se pretinde neapărat să cunoască cât de bine literatura clasică bisericească. Acestei cerinți nu-i poate corăspunde preotul fără o temeinică cultură clasică.

Dacă pentru înțelegerea creștinismului se cere o cunoștință largă a descoperirilor cuprinse în Testamentul vechi și în scopul acesta se propune istoria biblică încă din școala primară, iar la teologie se mai învață isagogia, arheologia biblică, exegeza și ermeneutica, să nu uităm, că creștinismul este influențat în grad foarte înalt de cultura clasică greco-romană. Sfinții părinți cari au formulat învățăturile creștine, parte au fost retori și filosofi păgâni, înainte de a deveni creștini, iar aceia, cari s'au botezat încă de copii, au învățat în școlile retoricilor și filosofilor păgâni și erau convinși că acelaș logos, care le-a descoperit Jidovilor învățăturile Testamentului vechi, le-a dăruit și Grecilor filozofia. Dogmatica și morală creștină încă stau sub înrăurirea filozofiei greco-romane. Tocmai din această cauză s'a introdus, la propunerea noastră, în secțiunea teologică introducerea în filozofie și s'a reintrodus istoria literaturii patristice, în legătură cu cultura creștinismului. O

cultură clasică însă nu și-o pot însuși pedagogii, așa cum și-o dă liceul, nici-când. Doar scopul liceului este de a da o pregătire culturală generală, de a pregăti oameni culți accesibili pentru studiul academic, pe când seminarul pedagogic este o școală de specialitate. Numai în Seminarul nostru se primesc bacalaureați, deci elevii cu cultura clasică potrivită cu studiile ce vor avea să urmeze, — și acum să facem din acest Seminar un mixtum-compositum, să nu mai știu tu care secțiune ce menire specială are? Nu-i vorba, a mai existat la noi obiceiul de a se îngădui absolvenților de pedagogie să studieze teologia, cu scopul de a se face preoți. S'a abandonat însă, pe semne, ca să aibă anonimul ce reforma. Atât despre ideea reformatoare...

Et nunc ad personas nostras! Autorului anonim dela Gazeta nu-i arde atât de discuție; mai multă bătaie de cap îi fac acești doi profesori dela Seminar, cari, din păcate, au făcut întinse studii pela universitățile străine și cari cu vremea, fiind harnici și muncitori, cum i-se pare în momente lucide chiar și d-sale, — ar putea turbura liniștea multor gloriei șubrede dela noi! De aici atâtea ură împotriva noastră, de aici atâtea acușări personale la adresa noastră și încercarea de a ne discredită, pentru a ne face «imposibili» dela început!

Vom da numai lămuririle absolut necesare. Ori cât de curios i s'ar părea autorului anonim, diploma de învățător nu poate avea altă însemnătate, decât cea determinată de noi în articolul precedent. Avem deplină cunoștință despre Regulamentul de calificare învățătorescă; și ne dăm prea bine seama, că școala noastră este o școală de specialitate, chiar din pricina aceasta susținem în întregime cele zise de noi cu privire la diplomă. Oare diploma de profesor, medic, avocat, are altă însemnătate? Scoate diploma examen din studenții cari și-au făcut examenele deadreptul oameni perfecți în profesiunea ce și-au ales? Cine pretinde aceasta dela școală, sau nu-și dă seamă de valoarea cuvintelor, sau n'are idee despre școală și ceea-ce trebuie ea să presteze. Firește, că îndrumările practice în raport cu numărul elevilor și cu numărul și materia obiectelor de învățământ sânt destul de reduse. Cu toate că la Seminarul nostru se face învățământ practic în modul cel mai intensiv, în decursul unui an în 6 ore săptămânale de învățământ practic, totuși nu se pot trata metodic obiectele de învățământ în toată extensiunea lor, nici nu poate fiecare elev să se deprindă în practica învățământului în așa măsură, încât să nu mai fie avizat și la experiențele sale proprii în cariera sa de învățător. Cine nu înțelege sau se face a nu înțelege acest adevăr elementar, cu acela orice discuție este de prisos.

Mai departe ne ceartă autorul că am fi făcut afirmațiuni potrivnice adevărului. Noi am zis: «În locul a-

cestora (adică în locul geografiei, fizicii populare etc., vezi Tel. Rom. Nr. 58 col. 4 sus) s'a dat din ce în ce mai multă extensiune studiilor teologice, fără însă ca prin aceasta să sufere instrucția pedagogică». Acum autorul dela Gazeta, proferând fel de fel de grațiozități la adresa noastră, afirmă că noi nu sântem în acord cu adevărul istoric, ba chiar că nu l-am spus, când era datoria noastră de a-l spune.

Să vedem cum stăm cu această afirmațiune a d-sale. La 1884/5 s'a propus teologilor din cursul II. didactica și metodică specială în 3 ore, iar în cursul III. pedagogia de asemenea în 3 ore pe săptămână, în anul 1895/96 ascultau elevii teologi, împreună cu cei din secțiunea pedagogică, în cursul II. în 5 ore pedagogia și în cursul III. didactica și metodică tot în 5 ore pe săptămână. Bun. În anul școlar 198/9 teologii din cursul II. învățau didactica numai într-o oră și cei din cursul III. pedagogia iarăși numai într-o oră. Aceste cifre ar «răsturna cu desăvârșire afirmațiunea» noastră. Dar ce am afirmat noi? Că s'a dat mai mare extensiune studiilor teologice, fără să se neglijeze cele pedagogice. Poate autorul să ne invalideze afirmațiunea noastră prin câteva cifre? Nici chiar d-sa nu riscă părerea, că nu s'ar putea face ispravă și în mai puține ore săptămânale! Atunci de ce atât sgomot cu înșirarea de cifre? La 1908/9 s'au propus studiile pedagogice: psihologia în cursul I. (2 ore); didactica în cursul II. (1 oră) și pedagogia în cursul III. (1 oră) de eminențului și mult regretatul profesor Dr. Petru Șpan. La 1895/6, când nu s'a propus psihologia în cursul I., în schimb însă s'a propus pedagogia și didactica în câte 5 ore, studiile acestea au fost predate de acelaș profesor Șpan! Evident că nu-i va trăsni nimăru prin minte a afirma, așa din senin, că Șpan și-a neglijat studiile. Chiar Șpan s'a interesat atât de mult de școala practică (vezi Anuarul din 1895/6 pag. 62—3 și din 1910/11 pag. 56—7.) și a scris studii pedagogice, cari sânt numai pentru o anumită specie de oameni «șubrede broșuri», probabil fiind scrieri originale. Oare n'au putut determina alte motive reducerea orelor la un obiect sau altul? Și unde în lumea aceasta a mers progresul pe o cale egală, fără nici o poticnire? Dar să nu uite autorul anonim, că studiile pedagogice erau ascultate până nu de mult de elevii ambelor secțiuni la oaltă, și abea după-ce s'au primit în secțiunea teologică numai candidați cu 8 clase liceale, s'au propus și aceste studii separat. (Vezi Dr. Eus. R. Roșca, Monografia seminarului arhidiecezan «Andreian» pag 68). Evident, că în secțiunea pedagogică, fiind școală specială de pregătire pentru învățători, s'a dat mai mare extensiune studiilor pedagogice, decât în secțiunea teologică. Fiind deci elevii din ambele secțiuni mai înainte, și anume înainte de 1900/1, la oaltă prezenți la aceste studii, s'a întâmplat să as-

culte și teologii mai multe ore de pedagogie! Numai un om ce nu-și dă seama, că și secțiunea teologică își are menirea sa specială, poate regreta înmulțirea studiilor teologice. Și numai atunci s'ar putea constata, într'un mod mai mult sau mai puțin mișcător, neglijarea studiilor pedagogice, când o disciplină sau alta ar fi fost scoasă din planul de învățământ al secțiunii teologice. Aceasta nu s'a întâmplat. Și la studiile teologice se observă, de altfel, oscilări în ce privește numărul orelor săptămânale (și recomandăm autorului să facă o comparație, destul de educativă pentru d-sa,) — fără ca să poți stabili în mod matematic un progres sau regres al unui an școlar față de altul, numai din acest punct de vedere.

Dar nici cu anul școlar 1912/13 nu este mulțumit autorul anonim; și aceasta este mult mai grav, fiind atunci unul dintre noi deja profesor la Seminar! S'a propus didactica numai într'o oră, iar pedagogia abia în 2 ore! Adevărat. Autorul retace însă, că s'a propus și psihologia (2 ore) în cursul I. teol. și s'a introdus în cursul III. teologic o disciplină nouă pedagogică: istoria pedagogiei și organizațiunea instrucțiunii în Ungaria (2 ore pe săptăm.). De asemenea retace autorul faptul, că în 1912/13 au luat parte la învățământul practic la școala de aplicație și 11 elevi din cursul III. teologic «predând în școala de aplicație, din toate obiectele de învățământ, în câte 6 ore pe săptămână» (vezi anuarul din 1912/13 pag. 107). Este aceasta regres? Poate pentru prea îngrijoratul autor anonim...

Ce am afirmat noi mai departe? «Studiile pedagogice se propun astăzi în număr și extensiune mai mare ca oricând în trecut». Să luăm anii școlari 1912/13 până la 1915/16. În acești ani s'a propus în cursul I. teologic psihologia (2 ore); în cursul II. didactica și metodică (2 ore; numai în anul 1912/13 într'o oră); în cursul III. pedagogia (2 ore), istoria pedagogiei și organizația instrucțiunii în Ungaria (2 ore) și învățământul practic (6 ore). Atunci, de partea cui este adevărul? Autorul se putea orienta foarte bine asupra acestor lucruri, însă aceasta nu se potrivea cu sistemul său de discuție! Fără retăcerea sau pervertirea adevărului, cum ar fi putut ajunge la concluziile sale? Inșă

«Wer die Wahrheit kennt und sagt sie nicht, Der ist und bleibt ein erbärmlicher Wicht».

Că le-a îngăduit Consistorul elevilor teologi de a face examenul de calificare învățătoresc mai târziu, n'a fost greșala noastră; intervenind apoi războiul, s'a luat în considerare că mulți elevi s'au pus în serviciul spitalelor militare (vezi și actul consistorial din 16 Aprilie 1915 Nr. 3849 Școl.). Să fie crima aceasta a Consistorului atât de mare? Sau anonimitatea dă omului prilejul de a se indigna în tot ceasul și de toate?...

Aceste lămuriri le-am fost datorii cetitorilor. Iar autorului anonim îi recomandăm ca lectură, în ceasurile sale de liniște, documentata Monografie a Seminarului nostru de directorul Dr. E. R. Roșca, pe care sau este atât de ignoranț, că nu o cunoaște, sau este atât — de înțelept, încât o ignorează; deasemenea îi mai recomandăm: Wilhelm Volkman von Volkmar, Lehrbuch der Psychologie, edițiile din Halle a. S. și Cöthen.

Poate că atunci va ști lucruri pe cari nu le-a știut sau s'a făcut a nu le ști, precum s'a făcut a ști lucruri, pe cari nu le știe, b. o. ce studii am făcut noi! Inșă cu un lux de amănunte personale și ascuțituri idem încearcă să preocupe lumea cetitoare, sugerându-i ideea: firește, dacă-i cunoaște atât de bine, va avea dreptate! De unde știe autorul ce studii am făcut prin Germania? Ne-am desțînuit lui? Gânditu-s'a înțeleptul autor

ce studii pedagogice întinse poți face la filozofie, când pedagogia îți este și obiect de examen? Oh, nu! De astfel de lucruri nu-l doare capul. Cum știa, sau putea să știe, cine a spus adevărul cu privire la studiile teologice și pedagogice din Seminarul nostru, tot atât de bine știe că noi suntem unii dintre cei mai exacti și punctuali profesori din Seminar, că ne împlinim în toate privințele datorita noastră de dascăl și că nu primim a propune studii pe cari nu le pricepem! Dar atunci cum rămâneam cu discreditarea? Și a recunoaște adevărul nu este lucru tocmai ușor, îți trebuie curaj moral, or, curajul moral de obicei nu se sălășluște pe la autori anonimi.

Părerea ce o are despre noi (ne bucurăm că nu-i suntem pe plac!), n'are a face nimic cu ideile din discuție. E însă rușine că o discuție serioasă se coboară prin astfel de meschinării și învinuiri, ce pot fi spulberate atât de ușor. Astfel se compromite ideea de reformă, căci cu vorbe de clacă nu se reformează lumea.

Incă o observare. La Sibiu este un sistem de a ataca din tufă oamenii cinstiți. Indivizii cari din motive ușor de înțeles preferă a nu-și da numele în publicitate, sau și-l ascund sub un pseudonim, mai mult sau mai puțin inteligent și bine ales, aruncă săgeți veninoase sau dau cu spada înmuită în venin, în oamenii cari lor sau altora le stau în cale. Așa s'a practicat într'o vreme la «Tribuna» din Arad, așa la «Românul». Principiul lor este: laudare audacter pentru tovarăși, și pentru «ceilalți»: calumniari audacter, în speranță că «semper aliquid haeret». Un principiu, ce se vede, că nu-i displace nici autorului dela «Gazeta»... E caracteristic pentru cultura noastră etică și socială, că astfel de practică se urmează cu atâtă stăruință și în zilele acestea, când sângeră din mii de răni neamul nostru. Oare oamenii aceștia anonimi n'au alte treburi de făcut? Și-au uitat, că adevărul se poate întuneca, dar nu se poate nimici? Dar, dacă s'ar sparge netrebnicele țesături de paiangen ce se țes în Sibiu și dela Sibiu?...

Dr. P. Roșca.
Dr. I. Căndea.

Aniversarea a cincizecea a luptei dela Lissa.

Foaia militară Streffleur din Viena, nr. 28 din 15 Iulie 1916, publică sub titlul de mai sus un articol despre biruința câștigată lângă insula Lissa în ziua de 20 Iulie 1866.

Este știut, că în războiul dela 1866, comanda insulei și a fortăreței Lissa se încredinșase colonelului român Ursu de Margina (1816—1897), care a izbutit să oprească înaintarea flotei italiene timp de câteva zile, până a sosit escadra imperială sub contra-amiralul Tegetthof.

Eată, la aniversarea a cincizecea a memorabilei lupte, ce scrie sus pomenita foaie militară:

Victoria navală, câștigată în 20 Iulie 1866 lângă Lissa de către flota austriacă sub conducerea amiralului Tegetthof, n'a fost serbată oficios mult timp, luându-se în considerare alianța noastră cu Italia. Călcareă cuvântului prin acest aliat ne dispensează de considerație, și e foarte aplicabil, dacă ne aducem aminte acum, după jumătate de secol, earăși în timpuri serioase, de această zi, cu nădejdea firmă de a învinge earăși pe dușmanul nostru cel mai nou...

Dușmanul ni-a fost însă atunci superior ca număr, și calitate a vapoarelor; — ceace azi s'a schimbat.

În 1866 existau deja vapoare panțerate, însă experiențe cu arma lor principală — pintenii — lipseau încă; iuțele vapoarelor nu erau nici pe jumătate așa de mari ca astăzi, nu existau încă torpile, nici submarine; din tunuri aveam numai tunuri simple. De tunuri grele și de proiectile, ce pătrundeau în cuirase, dispunea numai dușmanul.

Cele două vase cuirasate de fregată «Ferdinand Max» și «Habsburg» putură fi găsite în grabă încă înainte de ce începu războiul, însă armarea lor proiectată

cu tunuri grele (calibru 21 cm. încărcabile de dinapoi) nu mai era posibilă, și celelalte unități ale flotei trebuiră privite afară de două vapoare de fregată făcute din lemn ca învechite. Contrarul, din contră, dispunea numai de vase moderne cuirasate — între ele unul cu un turn clădit anume cu un pinten, — de peste șapte vapoare mari de fregată și de șapte vapoare foarte rezezi pentru comunicare și recunoaștere.

Flota noastră nu era deci egală cu a contrarului în ce privește unitățile cele mari, ea a fost însă mai grabnic înarmată și matrozii au fost mai bine instruiți. Din 27 de vapoare erau 15 gata la luptă deja în Mai, restul o lună mai târziu, pe când flota italiană ajunsese deabia în 25 Iunie la Ancona și era în stare să pornească în mare abia în 10 Iulie.

Mai trebuie amintit, că comerțul pe mare era iertat în anul 1866, afară de contrabandă.

Insula Lissa are patru locuri bune de ancorare și anume portul S. Giorgio din nord-ost, lângă el portul cel mic Carober, în sud-ost portul Manego și în vest baia Comisa.

Pentru apărarea acestor porturi erau clădite 12 forturi mici și învechite, armate cu 74 de tunuri. În pozițiuni de rezervă și spre împiedecarea debarcărilor dușmane mai erau postate 14 tunuri ușoare.

Garnizoana era compusă din 5 companii de infanterie de marinari sub comanda majorului Kratki, 2 companii de artilerie de fărșm sub comanda căpitanilor I. Klier și Josef Lechner, 1 detașament de trupe de geniu și un detașament de trupe de marinari, la un loc 1833 de oameni. Comandamentul locului fortificat era încredințat colonelului Ursu de Mărgineni.

La stăruințele repetate ale ministrului de marină Depretis, comandantul flotei italiene, amiralul conte Persano, pornise în sfârșit în 16 Iulie cu 30 corăbii în marea largă, spre a ne da lovitura hotărâtoare; pe bordul vasului său «Ré d'Italia» se aflau deputatul și istoriograful C. Boggio și un pictor. Vice-amiralul său Albini avea pe corăbiile sale de lemn aproape 1000 de soldați destinați pentru debarcare.

Flota aceasta trimițând înainte patrula a luat întâi cursul spre nord-ost (direcția spre Pola) apoi spre Lissa, cu intenția de a pune mâna pe această insulă. Lipsind hărți detaliate, a fost trimis spre recunoașterea insulei șeful ștabului d'Amico cu un vapor de aviz. În 17 Iulie își îndeplini ordinul primit, folosindu-se de steagul englez, taie pe insula Lesina cablul ce ducea la Lissa, uită însă să nimicească aparatul telegrafic, astfel că funcționarul Bräuner putu fugi cu el pe un munte apropiat și putu telegrafia la Zara.

În dimineața lui 18 Iulie flota purtând steaguri franceze fu zărită de stațiunea de observație de pe Hum și luând steaguri italiene trecu repede la atac asupra porturilor S. Giorgio și Comisa.

În cursul luptei contra fortificațiilor bateria Schmid a sărit în aer și îngropă 40 de bravi artileriști. Exagerând acest prim succes, un vapor de aviz plecă seara la Ancona și anunță, că «Gibraltarul» Adriei e zdrobit, însă e nevoie de trupe pentru a ocupa insula.

În 19 Iulie ajunse vasul întocmit cu un turn «Affondatore», care fu gătit chiar atunci, nădejdea cea mai mare a amiralului Persano, al grosul flotei și două vapoare aduseră trupe de debarcare. Vapoarele cuirasate «Maria Pia» și «Formidabile» intrară în portul rincipal și duseră o luptă intensivă de artilerie cu bateria «Madonna», ce se afla în dosul portului; ele fură nevoite însă a se retrage din cauza unor avarii suferite. Incercări de a debarca trupe fură zădărnice prin focul bine reușit al artileriei ușoare, aduse de grabă în pozițiuni potrivite.

Comunicatele italiene recunosc eroismul și iscusința apărătorilor, cari întocmiră iarăș forturile nimicite, într'un caz chiar pe timpul bombardamentului. Într'o epistolă adresată către ministrul Depretis spunea deputatul Boggio: «Rezistența e puternică de tot; nimicirea forturilor, tunuri demontate, incendii, magazine de praf saltate în aer, — nimic nu e în stare a descuraja pe dușman».

În 20 Iulie dimineața aduse un vapor alți 500 de oameni și se pregăti să-i debarce. Când se făceau operațiunile, sosi deodată vaporul italian de strajă «Esploratore» din nord-vest în graba cea mai mare și anunță: «Vapoare suspecte se apropie!»

Contra-amiralul Tegetthof care s'a fost postat cu flota sa în canalul Fasana (așa zicând avanportul dela Pola) primi dela bravul telegrafist de pe insula Lasina peste Zara unele detalii despre lupta dela Lissa. Se spune, că el ar fi răspuns: «Tineți-vă, vin!» Aceasta știre nu e adevărată. Tegetthof n'a fost în stare a răspunde, căci n'avea legătura telegrafică cu insula; era însă firm hotărât a libera cu toată

energia și cu toate mijloace garnizoana insulei de superioritatea dușmană. Comandamentul armatei din sud i-a lăsat libertatea de acțiune pe deplin, dându-i numai sfatul de a nu se lăsa încunjurat și a nu se lăsa înduplecat prin demonstrațiuni dușmane de a-și părăsi poziția.

În 19 Iulie spre amiaz se adunară vapoarele flotei i. r. în segmentul Pola și porniră spre Lissa. Vasul de amiralitate al lui Tegetthof așteptă lângă Fasana până la 1¹/₂ după amiaz sosirea unei depeșe. Când aceasta sosi cu cuvintele: «La porunca preînaltă acțiune liberă după inițiativă proprie», — vasul de amiralitate însoțit de strigăte entuziaste, de urale pronunțate de toți matrozii și cântându-se imnul împăratului, porni în fruntea liniei de marș.

Vremea în 20 Iulie n'a fost favorabilă; vântul din sud-ost devenise mai tare, vasele cuirasate și luntrile cu tunuri erau inundate de apă; dușmanul și insula erau în neguri. Un vapor cuirasat de fregată anunța la 7 ore șase vapoare dușmane; atunci să iscară vânturi vehemente dinspre nord-vest și deodată cu ele o furtună, care liniști ceva marea iritată, făcu însă și mai grea observarea dușmanului.

După 9 ore vremea deveni ceva mai clară; se putea vedea muntele Hum de pe insula Lissa (înalt de 600 m.); în același moment observatorul de acolo anunță, că ajutorul mult dorit se apropie, aceasta a pricinuit la marinarii noștri strigăte și urale.

În scurt timp dădu flota noastră și de dușmanul surprins, care adună în grabă unitățile sale imprăștiat, pecând flota lui începuse să aducă la loc sigur materialul de debarcare. Observat de flota noastră ce se apropia în grabă, se mută amiralul Persano de pe vasul lui de steag «Ré d'Italia» pe vasul «Affondatore».

Flota noastră luă mai departe cursul spre canalul Lissa dinspre sud-ost, dușmanul înspre insula Solta mai apropiată de mal și avea cât se pare intenția de a împiedeca apropierea noastră de mal.

La orele 10¹/₂, deschise vaporul cuirasat de fregată al dușmanului «Principe Carignano», ce se afla în fruntea puterilor dușmane, focul la o distanță de 1500; la acest foc am răspuns de abia atunci, când zări Tegetthof o lacună între vasele dușmane și se apucă să spargă linia dușmană, căci abia atunci putură împușca tunurile noastre postate pe părțile laterale.

După spargere se ocupară vasele austriace întâi cu grosul dușmanului, pecând divizia dușmană separată de el atacă flota noastră de lemn. În învălmășala ce a urmat, fumul gros a învăluit curând câmpul de luptă, și nu odată treceau corăbiile una lângă alta la distanță de câțiva metri.

La orele 11, vasul nostru de linie greu strâmtorat de patru cuirasați, a lovit în adversarul său cel mai puternic «Ré di Portogallo», spre a nu fi lovit el singur. Acesta fu greu avariat; vasul nostru «Kaiser» scăpă de primejdia grea, însă suferi și el o avarie și fu condus de două vapoare de avis la Lissa, în drum avu însă să presteie o luptă grea cu «Affondatore».

Intr'aceea căpitanul vasului de amiralitate al lui Tegetthof, baronul Sterneck, a lovit în doi cuirasați dușmani și la 11¹/₂ reuși a nimeri în vasul de amiralitate «Ré d'Italia», părăsit de Persano și a-l scufunda în puține minute. Partea dinaintea a vasului nostru a pătruns în flancul contrarului nimicindu-l. Valuri mari de apă intrară în gura uriașă (de 13¹/₂ m). Curând acoperiră valurile bordul și traseră în noian corăbia mândră.

Îndată după amiaz se adunară iarăș puterile armate, ale noastre și cele dușmane; învălmășala se desfăcu și lupta porni înainte. Spre 2¹/₂ ore zbură în aer vasul cuirasat «Palestro», ce ardea de un timp încoace.

Pierderile noastre ca morți au fost căpitanii de vas de linie Erik af Klint și baronul Moll, comandantii vaselor «Novara» și «Drache», stegarul de vas de linie Proch de pe vasul «Kaiser» și 35 de oameni; răniți au fost 15 ofițeri și 123 de oameni.

Pierderile Italianilor erau ca morți 38 de ofițeri și 574 de oameni, ca răniți 4 ofițeri și 32 de oameni, în fine ca prizonieri 19 oameni, cari s'au salvat pe insula de pe vaporul nimicitor «Ré d'Italia».

Dușmanul se retrase spre Ancona; a-l persecuta nu era posibil din cauza iuțelilor mici ale vapoarelor noastre. Lissa era liberată. Datoria flotei noastre era împlinită.

Flota împărătească debarcă în detașamente pe mal, la urmă vasul de steag al lui Tegetthof și primirea lui din partea vaselor ancorate, a soldaților din forturi și a publicului va rămânea neuitată orișui cui, care a luat parte la ea, după irităriile zilei acesteia memorabile, și mai ales momentul când Tegetthof intră în insulă ca triumfător.

N. 871/1916.

Anunț școlar.

Școala diecezană de fete din Arad. Cu interes și drept de publicitate.

Se aduce la cunoștința onoratului public, că înscrierile la școala civilă de fete cu internat din Arad pentru anul școlar 1916—1917 se vor face în zilele de 19—23 August (1—5 Septembrie) a. c. în localitatea școlii (strada Teleky).

Pentru acest an școlar, în vederea scumpetei tot mai mari, taxa de întreținere în internat s'a stabilit cu 850 cor. și se plătește anticipativ în 4 rate de câte 212 cor. și 50 fil. anume: la 1 Septembrie, 1 Noembrie, 1 Februarie și 1 Aprilie, la Administrația casei consistoriale în persoană sau cu poșta. Didactul școlar pentru elevele interne este de 50 cor. la an și se plătește la direcțiunea școlii în 4 rate de câte 12 cor. 50 fil. și anume în 1 Sept., 1 Noembrie, 1 Februarie și 1 Aprilie.

Pentru această taxă elevele vor primi:

1. Instrucțiunea recerută pentru clasele I—IV civile, educațiune religioasă-morală, deprindere în conversația română, maghiară și germană, apoi instrucție în economia de casă, deprindere în pregătirea bucatelor, croit și cusut.

2. Locuință în odăi igienice îngrijite, provăzute cu mobile necesare.

3. Vipt întreg și anume: dejun, prânz (3 piese), ujină și cină.

4. Spălat, luminat, încălzit și tot la două săptămâni baie.

Afară de taxa de întreținere și de didactul elevele interne mai au a solvi 10 cor. ca taxă medicală (pe întregul an), pentru care taxă elevele interne vor primi, în caz de lipsă, îngrijire medicală și medicamente.

Pentru instrucția de pian se plătește lunar o taxă de 10 cor. (de 3 ori pe săptămână câte 1/3 oră), sau 18 cor. (de 3 ori la săptămână câte 1 oră întreagă).

Înainte de înscriere, fiecare elevă, care vrea să fie internă, va avea să dovedească plățile ratei prime din taxa de întreținere.

Elevele externe vor plăti didactul de 80 cor. la an, care asemenea se va solvi anticipativ, în 4 rate egale de câte 20 cor. și anume rata I la înscrierea din Sept., rata a II-a la 1 Noembrie, rata a III-a în 1 Februarie și rata a IV-a la 1 Aprilie, deasemenea la direcțiunea școlii.

Atât elevele externe, cât și cele interne vor plăti la înscriere încă următoarele taxe: 2 cor. taxă de înscriere, 12 cor. taxă pentru fondul regnicolar de penziune, 2 cor. pentru biblioteca școlară și 2 coroane pentru anuar.

Afară de taxa pentru întreținerea în internat, toate celelalte taxe se plătesc la direcțiunea școlii. Tot la direcțiunea școlii se plătește lunar și anticipativ taxa de pian.

Elevele interne, cari ar absenta din internat în decursul anului școlar din cauză de morb, sau din alte cauze, fie absenteza mai lungă sau mai scurtă, vor avea să plătească întreaga taxă de întreținere, dar numai în cazul, când eleva respectivă, pe lângă toate că ar fi absentat, ar putea fi admisă după lege la examen public ori privat.

Elevele cari ar intra mai târziu în internat, vor avea să plătească întreaga taxă, care cade pe cvartalul în care vor fi primite în internat.

În clasa I civilă se primesc eleve, cari dovedesc că au absolvat cu succes cel puțin 4 clase elementare, ori în lipsă de certificat școlar vor presta examenul de primire.

În celelalte clase se primesc eleve, cari dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu succes clasele premergătoare la vre-o școală de categoria școlii civile.

Absolventele clasei a VI-a elementare se primesc pe baza unui examen de primire în clasa corespunzătoare etății lor și rezultatului dovedit la examenul de primire. Supunerea la examenul de primire e împreună cu o taxă de 20 cor.

Elevele, cari se înmatriculează pentru primădată la școală, au să producă: extras de botez (din matricula bisericească), atestat școlar din clasa precedentă și certificat de revaccinare.

Fiecare elevă internă are să aducă cu sine: un covorel lângă pat, 2 perini cu 4 fețe, 1 pialomă cu 2 cearșafuri, 2 cearșafuri pentru pat și 2 cuverturi albe (acoperitoare de pat), 6 bucăți rufe, schimburi din fiecare și anume: 6 cămeși, 6 camizoaie, 6 pantaloni, 6 părechi de ciorapi, 4 rochițe, 12 batiste, 6 ștergare, 3 servetele, toate cu monogramuri proprii, apoi tacamuri: cuțit, furculiță, lingură și linguriță, 2 pahare (unul pentru beut și altul pentru

dinți), 4 cărpe pentru șters-lavorul, perie de cap, de dinți și de haine, piaptân și foarfeci, 2 părechi de ghete și 1 ploier.

Afară de acestea, fiecare elevă internă ori externă, îndată dela începerea anului școlar are să se provadă cu recerutele manuale și rechizite de învățământ și cu rechizitele de lucru de mână (și de muzică cine voiește).

Pentru lucrul de mână și pentru alte trebuințe se va depune la mâna directorului internatului o sumă oarecare de bani, despre cari se va purta socoteală.

Elevele la înscriere au să fie însoțite de părinții sau îngrijitorii lor.

În privința uniformei, care va fi modestă, se vor lua la vremea sa dispozițiuni, ca să fie cât de ieftină și bună.

Prelegerile se vor începe în 24 August (6 Sept.) și dela acest termen elevele vor putea fi primite numai cu concesiune specială din partea Consistorului diecezan.

Arad, din ședința Consistorului gr.-or. român ca senat școlar, ținută în 30 Iunie (13 Iulie) 1916.

Consistorul rom. ort. din Arad.

CONCURS.

Devenind vacante 2 stipendii de stat a 1000 Coroane cu mențiunea, ca absolvenții de cursul teologic al seminarului nostru arhidiecezan să și completeze studiile la universitate, pentru ocuparea lor se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în ziarul «Telegraful Român».

La stipendiile acestea pot concura tineri greco-orientali români din arhidieceză, cari au terminat cursul teologic în seminarul arhidiecezan.

Cererile de concurs sunt a se înainta la Consistorul arhidiecezan însoțite de următoarele documente:

1. Carte de botez.
2. Testimoniu de maturitate.
3. Absolutor teologic.
4. Declarație că va asculta studiile, cari se vor indica de Consistorul arhidiecezan, și după terminarea cursului universitar va intra în serviciul bisericii în postul, care i se va designa.
5. Testimoniu dela medic despre starea sanitară.
6. Alte eventuale documente recomandatoare.

Cererile întrate după expirarea termenului de concurs nu se vor lua în considerare.

Sibiu, 1 Iulie 1916.

Consistorul arhidiecezan.

Războiul.

În Bucovina, pe la Jablanita și Zabie, au fost mai multe ciocniri, iar la Delatin trupele noastre au alungat pe Ruși peste Prut, luându-le două mitraliere și 300 de prizonieri. La Riga armata lui Hindenburg a respins în mod bravuros repețite atacuri rusești, întreprinse cu puteri numeroase. Rușii au avut aici pierderi mari. La Stochod și la Luck e foc viu de artilerie.

La frontul italian au fost atacuri dușmane, întreprinse cu forțe numeroase, la pasul Borcola, dar în trei rânduri au fost respinse de trupele noastre. Pe celelalte locuri e foc viu și neîntrerupt de artilerie. În Tripolitania, la Misrata, Turcii au bătut pe Italiani și au făcut prizonieri dintre ei 200 ofițeri și 6000 soldați, luându-le și 24 de tunuri.

Telegrama primite astăzi nu ne comunică alta, decât că se dau lupte îndărjite la frontul apusan, cu atacuri dușmane prăbușite, că e foc de artilerie la frontul italian și că împedarea înaintării trupelor rusești se face cu succes pretutindenea la frontul răsăritean.

Un nou partid

Douăzeci și cinci de deputați, ieșiți din partidul independenștilor condus de contele Apponyi, au format luni un nou partid, căruiia la dorința lui Iuliu Justh i s'a dat numirea de „partidul independenșii și al anului 48”, — nume identic cu numele partidului părăsit.

Ungaria are prin urmare oarăș două partide independenște, întocmai cum avuse pe vremea când trăea fiul lui Kossuth: unul era al lui Justh, al doilea al lui Francis Kossuth; acum unul va purta numele de partidul lui Apponyi, ear celalalt numele de partid al lui Károlyi.

Cauzele, care au provocat divorțul, sânt — după cum a spus contele Mihail Károlyi la întrunirea de constituire, — neînțelegerile privitoare la politica externă și internă între cele două nuanțe ale partidului. După Justh, vechiul partid era cu desăvârșire „lipsit de unitate în principii și în sentimente”...

Contele Teodor Bathyány a făcut, cu același prilej, o interesantă destăinuire, și adică:

Pe la sfârșitul anului 1914, zice Bathyány, consiliul prezidențial al partidului independenșii a înaintat Măiestății Sale un memorandum, în care se cere: armată națională neatârnată, independență economică și drept electoral universal, egal și secret. La acest memorandum n'a sosit răspuns până astăzi. Grupul lui Károlyi face responsabili, acuzând pentru neglijența și desconsiderarea acesteia, pe guvern și majoritatea sa. Noul partid, al cărui program se va publica în curând, va lua lupta cu guvernul în cele mai apropiate ședințe ale dietei, ce se va întruni în August.

Prezident al său, în considerare că Mihail Károlyi își îndeplinește datoria pe teatrul războiului, este ales, ca substitut, contele Teodor Bathyány.

NOUTAȚI.

Școala de fete din Arad. Atragem atențiunea publicului cetitor de pretutindenea, mai ales însă a cărturarimii noastre din Banat și părțile unguene, asupra condițiilor de primire în școala civilă de fete din Arad, publicate la alt loc, în numărul de astăzi al foii noastre. Școala e confesională, stă sub controlul consistorului ort. român din Arad și al Preasfinției Sale, Episcopului Ioan I. Papp; director al școlii e domnul Victor Stanciu, scriitorul nostru aprefiat, fost mai înainte profesor la școala civilă de fete a «Asociațiunii» din Sibiu, iar directoră a internatului este domnișoara Ecaterina Pitiș, cu nume bun și în literatura română, pe care a îmbogățit-o cu frumoase poezii. Puține școale de fete avem noi, Români, dar suntem atâția și cu atâtea fete dornice de învățatură mai aleasă, ca să le putem bine împopula pe toate, asigurându-le astfel dreptul de existență și viitorul. Se mai ocolim deci școalele streine, cultura streină, și să ne apropiem toți de școalele noastre, din cari se revarsă cultură românească, cultură religioasă-morală, iubire de limbă și de lege!

Lupta dela Lissa. Eri Joi, în 20 Iulie n. s'au împlinit 50 de ani dela memorabila luptă dela Lissa, despre care se vorbește mai pe larg la alt loc în numărul de față al ziarului nostru. Din acest prilej s'a celebrat în catedrala din loc serviciu divin pe seama soldaților români din garnizoana Sibiuului, prin domnul Dr. A. Crăciunescu, profesor seminarial, care a rostit soldaților și o cuvântare ocazională, explicându-le însemnătatea zilei, și scoțând la iveală vitejia soldatului român, manifestată și atunci, ca și acum.

În atențiunea celor ce călătoresc. Facem atenți pe cei ce întreprind călătorii, că nu e consuit se plece de acasă nime fără act de legitimație, scos dela autoritatea competentă (pretură, ori poliție); iar dacă cineva are pașaport în regulă pentru streinătate, nici cu acesta nu poate pleca nime la drum înainte de a fi provezut pașaportul cu clausula autorității locale (pretură, ori poliție), care clausulare e valabilă pe trei luni, ceea ce înseamnă, că pașaportul trebuie prezentat din trei în trei luni autorității locale, spre clausulare. Oamenii cu pașapoarte în regulă, dar neclausulate de poliție, au fost oprți pe drum ca se călătorească mai departe și trimiși acasă, pentru că și clausuleze pașapoartele.

Post de notar. În comuna Rusciorei, cercul Sibiuului, este de ocupat postul vacant de notar comunal. Petițiile se înaintează până în 27 Iulie n. cătră primpretorele numitului cerc.

Distinși. Profesorul dela gimnaziul nostru din Brașov, dl Aurel Ciortea, locotenent de gloate în regimentul de honvezi nr. 24, și dl Sabin Cioran din Rășinar, sublocotenent în reg. 17 de artilerie, sânt distinși cu medalia Signum laudis. Dl Mircea Cioran, stegar în batalionul de vânători nr. 28 și frate al dlui Sabin Cioran, a primit Medalia de argint clasa II. pentru vitejie în fața dușmanului.

Patriotism. Din Sofia se anunță: Poporul bulgar dă dovezi numeroase de patriotism. Munca secerișului aduce câștiguri însemnate și acelor, cari în decursul iernii s'au susținut din eștoarele de războiu, primite dela stat. Acum sosesc zilnic la Sofia scrisori dela familii de țărani, cari de bunăvoie renunță, pe timpul verii, la ajutoarele de războiu.

A murit Meșnicov. Vestitul zoolog, biolog și bacteriolog lue Meșnicov a încetat din viață în etate de 71 ani la Paris. Savantul rus trăea în străinătate de mult timp. În Paris, la institutul Pasteur, a desvoltat o activitate bogată în rezultate, strălucite. Împreună cu profesorul Ehrlich a obținut în 1908 premiul Nobel. Una din problemele favorite ale lui Meșnicov era: Cum s'ar putea lungi durata vieții omenestii? El era de credință, că felul de trai rațional, întemeiat pe experiență științifică, poate să lungască viața omului cu 20—30 de ani.

Descoperire de obiecte artistice. Un gravor francez a comunicat academiei de bele arte din Paris, că a descoperit în colecția unui amator mai multe plăci de metal cu gravuri făcute de renumitul măiestru al clar-obșcurului, de pictorul și gravorul olandez Rembrandt (1608—1669). S'a constatat că plăcile, în număr de 31, sunt veritabile și bine conservate.

Complot rusesc. Poliția din Petrograd a dat de urmele unui mare complot, îndreptat împotriva fruntașilor vieții publice rusești. Pe lista celor ce aveau să fie asasinați, s'a găsit și numele prim-ministrului Stürmer. Șasezeci de persoane sunt arestate.

Nu au dispărut rușii. Unele ziare parisene își exorimaseră temera, că trupele rusești, debarcate la Marsilia în ajutorul Franței, ar fi dispărut fără veste. Acum se vestește, că vitejeștile trupe ajutoare au intrat în sfârșit în acțiune pe frontul francez, și că „au primit botezul de sange”. — Nu se spune în ce loc? Căci dacă s'ar spune, ar ieși la iveală, că deodată cu botezul de sange rușii au încesat acolo și prima bătăie dela ostașii lui Wilhelm... Vor urma și celelalte, pe rând.

Pentru salvarea copiilor. Se comunică din Zagreb: Tinerimea croată de ambe sexele, în timpul d'în urmă, lasă mult de dorit în ceea ce privește moralitatea. În considerare că stricăciunea tinerilor ia dimensiuni considerabile, cercurile chemate au hotărât să iee măsuri pentru combaterea răului. Consiliul comunal asemenea s'a ocupat acum cu afacerea aceasta, dar părerile întru vindecarea stărilor de lucru erau atât de opuse, încât nu s'a putut aduce altă hotărâre, decât s'a încredințat chestiunea deocamdată unei comisii restrânse. Unii membri ai consiliului găsesc cauza imoralității tinerimii în vizitarea teatrelor, cafenelelor și restaurantelor, și cer ca tinerii să fie oprți de a mai intra în astfel de locuri; alți membri se însufleșesc pentru introducerea bădăii din vremele „cele bune”, din contră, alții zic, că copiii nu trebuie bătuti, ci părinții și învățătorii să caute prin iubire să-i aducă la calea dreaptă. Se așteaptă, ca cei aleși în comisiune să facă propunerile potrivite pentru lecuirea boalei, care de sigur bătute și în alte părți, întocmai ca în Croația.

Mare demonstrație pentru pace. Un apel, semnat de o societate daneză distinsă, dame și domni, între cari și capul bisericii din Dania, episcopul Ostenfeld, se adresează cătră poporul danez și-l îndeamnă să se asocieze la mișcarea grandioasă dela 1 August 1916. În ziua aceasta au să se organizeze în toate statele neutrale: Întruniri publice, alaiuri, servicii divine, în glasuri de clopote. Apelul cere dela toate comunele, societățile, dela preoți și învățători, și peste tot dela întregul popor din țară, ca în ziua de 1 August a. c. să se întrunească într'un protest general împotriva războiului actual și a tuturor războaielor viitoare, să documenteze voința fermă a Danemarcei întru păstrarea neutralității, să și exprime credința în ordinea de drept internațional, intențiunea de-a alege un tribunal internațional, și dorința d'a se bucura cât mai curând de pace, și anume de o pace, a cărei bază o formescă nu puterea, ci dreptul.

Nr. 342/1916.

115 1-3

Concurs.

In sensul hotărării comitetului parohial din 29 Iunie a. c. prin aceasta se publică concurs pentru ocuparea postului de învățător vacant la școala confesională gr.-or. română din Gurariului, cu termen de 15 zile dela întâia publicare în „Telegraful Român“.

Salar: 600 cor. dela biserică, iar restul întregire dela stat, votată sub Nr. 26945/910.

Locuință în edificiul școlii; relut de grădină: 20 cor.

Cel ales este îndatorat a forma cor cu elevii și a cânta în biserică. Doritorii de a ocupa acest post să se prezinte în biserică din Gurariului spre a-și dovedi destoinicia în cântare și a face cunoștință cu poporul.

Oficiul protopopesc gr.-or. român din Săliște, în înțelegere cu comitetul parohial din Gurariului.

Săliște în 4 Iulie 1916.

Dr. Ioan Lupas
protopop.

Nr. 188/1916.

(116) 1-3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătoresți din comunele jos arătate din protopresbiteratul Hațegului, se scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Fizești.** Salar 600 coroane din repartiție, cvartir în natură și lemne de foc. Întregirea salariului se va cere dela stat.

2. **Sântămărie de peatră.** Salar 600 coroane din repartiție și dela P. V. Consistoriu arh., cvartir în natură. Întregirea salariului se va cere dela stat.

3. **Valea Sângeorgiu.** Salar 400 coroane dela biserică, 200 coroane din fondul cultural, iar restul până la 1200 cor. votat dela stat. Cvtir în natură pentru lemne de foc 100 cor. din care are a se încălzi și sala de inv. și 20 cor. relut de grădină.

Concurenții au să-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termenul deschis și să se prezente în comună în vre-o Duminecă sau sârbătoare spre a face cunoștință cu poporul.

Cei aleși sunt datori a conduce copii în Dumineci și sârbători la sf. biserică și a cânta cu ei răspunsurile liturgice.

Hațeg, la 5 Iulie 1916.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tracului Hațeg.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională gr.-or. română din comuna Băița (H. Boicza), protopresbiteratul „Zarand“, se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Nr. 111 2-3

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

- Salar anual Cor. 1200—, și anume:
- Din repartiție Cor. 400—,
- dela biserică Cor. 400—,
- dela Ver. Consistor Cor. 200—, și ajutor dela stat votat deja Cor. 200—,
- Saleriul să plătește lunar anticipativ prin epitropia parohială.

Cvtir și grădină în natură.

Dela concurenți se recere:

1. Să instrueze corul elevilor, precum și să conducă corul deja existent al adulților și să cânte cu ei în Dumineci și sârbătoare răspunsurile la sf. Liturgie.

2. Să instrueze respective să propună în fiecare Mercure după prânz religia și limba română elevilor ce cercetează școlile străine din loc.

3. Să cultive în ordine grădina de porărit.

4. Alesul învățător este obligat a cerceta biserică în fiecare Duminecă sau sârbătoare atât în decursul anului școlar, cât și în timpul vacanței de vară.

Reflecții la acest post au se aștearnă — în termenul deschis — rugărilor de concurs, instruite conform normelor în vigoare la oficiul protopresbiteral al „Zarandului“ în Brad.

Pentru a face cunoștință cu poporul, și pentru a și arăta dexteritatea în cântări, concurenții sunt poftiți a se prezenta la biserică într-o Duminecă sau sârbătoare.

Băița, (H. Boicza) la 24 Iunie 1916.

George Drăgan, **Nicolae Popica**,
președinte, notar epitrop.

Nr. 339/1916 Vidi:

Brad, la 28 Iunie 1916.

V. Dămian
protopresb.

Nr. 269 protop. 1916.

112 2-3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a din Țapu, protopresbiteratul Mediașului, pe baza rezoluției consistoriale din 26 Aprilie 1916 Nr. 4042 Bis., se scrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) ajutor din fondul Rudolfin în suma de cor. 200;

b) folosirea casei, grădinei, și a cimitelului parohial;

c) venitul stolar uzitat dela 50 familii;

d) emolumentele în natură: ferdelă de cucuruz și zile de lucru dela fiecare familie, precum și lemne de foc după curte din pădurea comunală, în valoare de cor. 100.

Concurenții își vor înainta petițiile cu documentele recerute, subsemnatului oficiu în termenul indicat, și sunt datori a se prezenta în biserică pentru a cânta, respective pentru a celebra și cuvânta.

Oficiul protopresbiteral gr.-or al Mediașului în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Mediaș, 27 Maiu 1916.

Romul Mircea
protopop.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră din Ocna-infer, se publică concurs cu termen de 30 zile, dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1200 cor. din cassa biserice; cvartir în natură. Nr. 113 2-3

Învățătorul ales este obligat se formeze cor bisericesc — cu elevii cu care se cânte Dumineca și sârbătoarea răspunsurile liturgice și se instrueze în școala de repetiție fără altă renumerație.

Concurenții să-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare la oficiul protop. gr.-or. Sibiu, și să se prezinte înainte de alegere la biserică în vre-o Duminecă sau sârbătoare spre a cânta și a se face cunoscut poporului.

Oficiul parohial gr.-or. Ocna-inferioară, la 29 Iunie 1916.

Is Popa, paroh **Ioan Domnariu**
Nr. 239/1916 prot.

Văzut: **Dr. Ioan Stroia**
protopresb.

„CRIȘANA“,
Inst. de credit și econ., soc. pc acții în Brad.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de **cassar** la centrala institutului „Crișana“ din Brad, se publică concurs cu termen până la 1 August st. n. 1916.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

- a) Salar fundamental K 1660—,
- b) Bani de cvartir K 400—,
- c) 15% adaus de scumpete după salariul fundamental și alte 15% adaus de scumpete pe timpul cât ține războiul,
- d) tantiemă statutară, și
- e) 6 cvinvenale de câte 10%, calculate din ziua definitivării.

Dela reflecții să recere ca să dovedească că au absolvat o școală comercială cu examen de maturitate, sau că au vre-o altă școală analoagă și că până acum au fost angajați la vre-un institut de bani ca funcționar de bancă.

Cassarul va avea să depună o cauțiune în bani gata de K 3000—, sau hârtii de valoare acceptabile în mărimea cauțiunii amintite.

Noul cassar după un an de probă va fi definitizat și luat în șirul funcționarilor cu drept de pensie.

Recurenții sunt rugați într-o cât le este posibil, să-și prezinte cererile în persoană.

(109) 3-3 **Direcțiunea.**

A apărut și se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană în Sibiu:**

Frumoasa din Nor
și alte povești

de **E. Hodoș.**

Prețul 2.50 cor. + porto 20 bani.

A apărut

în editura Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane

Carte de rugăciune,

în care se cuprind: Rugăciune de dimineață; rugăciune sfinții treimi; rugăciune către Dumnezeu Fiul; Psalmul „Miluește-mă Dumnezeule“, etc.; rugăciunile mesei; Simvolul credinței; rugăciune de seara; rugăciune către Dumnezeu Tatăl; rugăciune către Născătoarea de Dumnezeu; rugăciune sfinții cruci; rugăciune către domnul nostru Iisus Cristos și rugăciune la nenorociri și alte necazuri.

Se află în depozit spre vânzare la **Librăria arhidiecezană**, și se vinde legată în culoare roșie și vânătă cu 20 fileri.

Format plăcut, mic, pentru a se putea purta și în buzunar.

Preoților, profesorilor și învățătorilor, la comanda de cel puțin 50 exemplare, pe lângă achitarea prețului sau expedarea cu rambursă, li se dă 20% rabat.

Este o carte de rugăciune foarte cospunzătoare nu numai pentru trebuințele suflelești ale ori căru creștin, ci și ca dar la copii, precum și pentru ostașii din război, atât după cuprins, cât și după format și exterior

A apărut în editura comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane:

R. Ruiz Amado:

Secretul succesului

convorbiri teoretice și practice cu tinerii de 15—20 ani, traducere de **Vasile Stan**, profesor la seminarul „Andrian“. Cuprinsul: Succesul și fericirea. Problema succesului. Idei atavice. Zeificarea succesului. Zodia. Perioada fatală. Planul de luptă. Nu fumezi? Încă o țigaretă...? Păhărele de beaură. Vorbele obscene. Steagul celor șapte voinici. Timpul e aur. Lectura. Jocurile. Sportul. Prietenii Cavalerism și Donchișotism. Viermele neadormit. Orientări. O putere... Nobleța adevărată. Inclinațiile și destoiniciile. Concurența socială. Capitalul celor doimoșteniți. O obiecțiune și o părere. Chemarea dumnezeiască. Munca. Impărțirea timpului. Statornicia. Impărțește ca să învingeri. Puterea de sus Adaus Sfaturile unui părinte către fiul său

După cum se vede din acest cuprins bogat, **Secretul succesului** e o contribuție însemnată la literatura noastră pentru tineret, astăzi destul de săracă.

Se află în depozit spre vânzare la **Librăria arhidiecezană din Sibiu**, exemplarul broșat (280 pagini format 8°) cu 2 coroane.

R-vanzătorilor se dă un rabat de 20%.

A apărut

în editura Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane

Acaftistul

Presfinții Născătoarei de Dumnezeu și alte rugăciuni cu binecuvântarea Înalt Preasfințitului Domn **Ioan Mețianu**, arhiepiscop-mitropolit al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Ungaria etc.

În această ediție augmentată, (474 pagini) se cuprind:

Rugăciunile dimineții, de seara și pentru fiecare zi din săptămână. Canonul de rugăciune de toate zilele. Rugăciunile dumnezeieștii Liturgii. Canon de pocămintă către Domnul nostru Iisus Christos. Rugăciune mai înainte de Ispovedanie. Învățătura pentru Ispovedanie. Rugăciunile sfinții cuminătorii. Rugăciunile după sfânta cuminătorie. Rugăciune către Domnul nostru Iisus Christos. Rugăciune din toate zilele către Născătoarea de Dumnezeu.

Rugăciune Domnului nostru Iisus Christos. Canon de umilință către Domnul nostru Iisus Christos. Acaftistul preasfinții de Dumnezeu Născătoare. Canon de mulțumită către preasfânta Născătoare de Dumnezeu. Canonul sfântului Nicolae. Cinstiții Paracelis al preasfinții Născătoarei de Dumnezeu. Canon de rugăciune către Ingerul păzitorii vieții omului. Canonul de rugăciune ce se cântă către toate puterile cerești și către toți sfinții. Rugăciunile mesei. Rugăciune la deosebite ocașuni. Culegere de rugăciuni la feburile întâmplări. Sinaxariu pentru tot anul. Păscălia până la anul 1960 cu explicare.

Se află în depozit spre vânzare la **Librăria arhidiecezană**, și se vinde legată solid și cu gust, în culoare roșie, cu 1 cor. 60 fil. Revanzătorilor li se dă 20% rabat. Tipărit pe hârtie fină, se vinde cu prețul de 1 cor. 80 fil.

Anunț.

S'a redus prețurile cărților:

1. Arhiepiscopul și metropolitul Andrei baron de Șaguna, de N. Popea, arhim. și vicar arhiepiscopesc, dela 5 cor. la 2 cor.

2. Memorialul arhiepiscopului și metropolitului Andrei baron de Șaguna, sau luptele naționale politice ale românilor 1846-1873 de N. Popea, arhim., vic. arhiep. Tomul I, dela 2 cor. 60 fil. la 2 cor.

3. Insemnările unui trecător. Crâmpeli din sbuciumările dela noi, de O. Goga, dela 3 cor. la 1 cor. 50 fil.

4. Desvoltarea primatului papal și influința lui asupra creștinătății. Cercetări istorice, de S. Popescu, dela 1 cor. 25 fil. la 50 fil.

Librăria arhidiecezană.

În editura comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane a apărut:

Biblia mică

sau

părți alese din sfânta scriptură, testamentul vechiu și testamentul nou

cu binecuvântarea Înaltpreasfinției Sale Domnului **Ioan Mețianu**, arhiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și metropolit al românilor gr.-or. din Ungaria și Transilvania.

Format plăcut 8° pe 272 pagini, cu următorii cuprins:

A. Testamentul vechiu.

I. **Intâia carte a lui Moise.** Facerea lumii. Păcatul lui Adam și al Evei. Pedepșa lor. Fuga din Eden. Uciderea de frate a lui Cain. Urmasii lui. Vestirea poporului. Facerea corabiilor. Potopul se începe. Potopul se sfârșește. Avraam primește în cortul său pe ingeri, cari îi făgăduiește fiu din sân și i-se descoperă perirea Sodomei. Isav și Iacob. Căsătoria lui Iacob. Iosif din pământ se vinde de frații săi. Iosif prin tălcuirea visurilor lui Farao se înalță la cinstea de Voevod. Căsătoria lui Iacob în Egipt. La fiul său Iosif.

II. **A doua carte a lui Moise.** Egire. Nașterea creșterea, luga și căsătoria lui Moise. Așezarea marelui Pașilor. Moartea celor întâia născuți. Inceputa egrei. Săvârșirea egrei. Perirea egiptenilor în marea roșie. Moise primește sfințele zece porunci ale lui Dumnezeu. Intocmirea meseriașilor. Sărbarea Sămbetei. Tabielele legi.

III. **A treia carte a lui Moise.** Leviticon. Sfințirea preoților. Tălcuirea celor zece porunci și a altor legi.

IV. **A patra carte a lui Moise.** Numerile. Velean vrea să biasteme pe israeliteni. Asma lui vorbește. Legea despre bunurile de moștenire. Iisus Naș se pune în locul lui Moise povătuitor poporului.

V. **A cincea carte a lui Moise.** A doua legă. Repetirea celor zece porunci ale lui Dumnezeu. Moise predă direcția sa, și așază pe Iisus Naș în locul său. Moartea lui Moise și ce urmează după aceea.

VI. **Cartea lui Iisus Naș.** Israel trece cu arme neudate prin Iordan. Cuprinderea și risipirea cetății Ierihonului.

VII. **Cartea judecătorilor lui Israel.** Viteja procoției Deboră, a lui Varac și a lui Iail. Învingerea lui Gedeon asupra lui Madiam. Vitejii, nunta și găsitorii lui Samson.

VIII. **Cartea I-a a împăraților.** Înălțarea lui Samuil. Moartea lui Eli și a fiilor lui. Ungerea lui Saul de împărat. Lupta lui David cu uriașul Goliat.

IX. **Cartea II-a a împăraților.** Ungerea lui David de împărat.

X. **Cartea III-a a împăraților.** Căsătoria, rugăciunea și judecata lui Solomon. Biserica lui Solomon. Ihe unde pe preoții lui Vasl.

XI. **Cartea IV-a a împăraților.** Cele cinci minuni ale lui Eliseu. Neeman se curăță de boală.

XII. **Cartea lui Iov.** Nenorocirea și răbdarea lui Iov.

XIII. **Psaltirea.** Cântarea lui David când a scăpat din mâna lui Saul.

XIV. **Pildele lui Solomon.** Lauda înțelepciunii în vicia omenească. Lauda muierei muncitoare.

XV. **Eclesiastul lui Solomon.** Toate-și au vremea lor. Mijloacele fericirii.

XVI. **Eremia.** Vedenia despre smochine.

XVII. **Daniil.** Daniil tălcuește visul lui Navuhodonosor. Scăparea din groapa leilor.

XVIII. **Prorocul Iona.** Chemarea, neascultarea și pedepșa lui Iona. Rugăciunea lui Iona pentru scăpare.

XIX. **Tovie.** Rugăciunea bătrânului Tovie, a Sarei și ascultarea rugăciunii lor. Voia din urmă a lui Tovie și sfătuire către fiul său.

XX. **Iudita.** Icusitul îndemn și bunul sfat al Iuditei către bătrânii poporului. Tăierea capului lui Oloferu. Mulțumita Iuditei și a poporului ei.

XXI. **Cartea înțelepciunii lui Solomon.** Rugăciunea către Dumnezeu pentru înțelepciune.

XXII. **Cartea înțelepciunii lui Iisus fiului lui Sirach.** Despre ascultarea pruncilor către părinți, și despre adevărata smerenie. Lauda temeilor bune, și musturarea celor rele.

XXIII. **Cărțile Macaveilor.** Despre nedumneirea și tirania lui Antioch. Despre statornicia celor șapte frați Macavei și a mamei lor.

B. Testamentul nou.

Nașterea lui Ioan Botezătorul. Bunevestirea Nașterea lui Iisus. Intimpinarea Domnului. Magii dela răsărit. Fuga la Egipt. Botezul lui Iisus. Ispitirea lui Iisus. Nunta din Cana. Samarineanca la puțul lui Iacob. Slăbănogul dela lacul Vitezda. Cuvântarea de pe munte. Schimbarea tinărului din Nain. Învierea ietei lui Iair. Schimbarea la față. Vindecarea orbului din naștere. Samarineanul cel îndurat. Cina cea mare. Fiul cel răătăcit. Bogatul și Lazăr cel sărac. Vameșul și Fariseul. Zacheu. Vameșul. Filerii văduvei. Pilda Sămănătorului. Învierea lui Lazăr. Întrarea în Ierusalim. Cina cea de taină. Iisus în grădina Getsman. Iisus înainte Arherelor. Patimile, răstignirea, moartea, înmormântarea lui Iisus.

Se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană**, și se vinde legată solid și frumos cu 2 cor. + 20 fileri porto.

Revanzătorilor li se dă rabat 15%.